

**ORDNING
FÖR ETT STIFT
I SVENSKA KYRKAN**

Niklas Adell, Kjell O Lejon
och Tord Nordblom

ORDNING FÖR ETT STIFT I SVENSKA KYRKAN

Innehåll

Förord	2
Inledning	2
1. Kyrkan	3
2. Biskopen	5
3. Stiftet	8
4. Svenska kyrkans stiftsgemensamma angelägenheter	12

Förord

Föreliggande ordning för ett stift i Svenska kyrkan har arbetats fram efter det att ledamöter i nomineringsgruppen Frimodig kyrka funnit ett behov att formulera en allmänkyrklig och ekumeniskt hållbar beskrivning av vad en biskop och ett stift är i den kristna kyrkan. Den är emellertid inte avsedd endast för nomineringsgruppen utan har ambitionen att vara relevant för Svenska kyrkans stift, ja gärna också därutanför.

Ansvariga för texten är undertecknade författare, på uppdrag av Frimodig kyrka. Vi riktar samtidigt stor tacksamhet till alla som bidragit till texten, framför allt diakonen Maria Andersson i Piteå.

Linköping och Ytterby i oktober månad Herrens år 2020

Niklas Adell, Kjell O Lejon och Tord Nordblom

Inledning

Denna ordning för ett stift i Svenska kyrkan ger ett grundmönster för en biskop och ett stift i Svenska kyrkan. Den utgår från den beskrivning av Kyrkan, en biskop och ett stift som har sin grund i Bibeln och som utvecklats i den världsvida kyrkan genom tiderna. Den är självfallet präglad av den situation i vilken den kommit till, Svenska kyrkan omkring år 2020. Ambitionen är samtidigt att presentera en allmän ("katolsk") och över tid hållbar pastoral plan för ett stift. Den beskriver alltså ett ideal. Den utgör inget regelverk utan kan ses som ett mönster till vägledning, en "ritning".¹

När målsättningar "landar" i verkligheten blir det inte alltid som det är tänkt; så är det med livet här på jorden. Jämknings- och kompromisser måste emellertid ske med ansvar och lyhördhet gentemot vår Herre och av omsorg om församlingarna, biskopen och alla kristnas gemensamma kallelse i världen. Undantag får inte göras till regel, och anpassningarna inte införlivas i grundmönstret. Det grundläggande förhållningssättet "Anpassa er inte efter denna världen, utan låt er förvandlas genom förnyelsen av era tankar, så att ni kan avgöra vad som är Guds vilja: det som är gott, behagar honom och är fullkomligt",² gäller också för en biskop och ett stift.

Eftersom Kyrkan är utgångspunkten för förståelsen av vad en biskop och ett stift är och gör, utgörs första delen av en beskrivning av vad Kyrkan är.

¹ 1 Kor 3:10b

² Rom 12:2

1. Kyrkan

"Ni är Kristi kropp."

Första Korinthierbrevet 12:27

1. Kyrkan är Guds folk

Kyrkan har en lång historia. Rötterna återfinns i Guds kallelse av Abraham. Gud utvalde ett heligt folk³ och slöt ett förbund med detta. "Jag skall vara deras Gud, och de skall vara mitt folk".⁴

Vi ser i de gammaltestamentliga skildringarna hur Gud ledde sitt folk i med- och motgång, genom molnspelare om dagen och eldpelare om natten; gav dem manna, psalmer, böner, budord och profetior. Men det behövdes mer för mänsklighetens räddning.

Gud sände sin Son, Jesus Kristus, genom det avgörande inkarnatoriska ingripandet i mänsklighetens historia, till världens räddning och nyskapelse. Jesus kallade lärjungar, dog och uppstod, för vår skull. De första kristna knöt rättmätigt och tydligt an till den gammaltestamentliga historien och kallade sig för Guds församling, det utkorade gudsfolket.⁵ Ännu leder Gud Fader, tillsammans med Sonen och Anden, trinitariskt sitt folk, sin Kyrka. Kyrkan är "ett utvalt släkte, kungar och präster, ett heligt folk, Guds eget folk som skall förkunna hans storverk."⁶

Kyrkan består av människor som genom dopet⁷ blivit med-lemmar i Kyrkan och med församlingen tror och bekänner Jesus Kristus vara sin Frälsare och Saliggörare.⁸

Kyrkan är alltså till sitt väsen inte en organisation eller institution, inte en förening, ett företag eller en verksamhetsapparat, utan ett folk, en gemenskap av människor som å ena sidan är unika individer, å andra sidan ingår i en gemenskap som den enskilde inte kan leva utan och där gemenskapen är större än summan av de enskilda.⁹

Kyrkans medlemmar, Guds folk, är ett folk på vandring. "Här har vi ingen stad som består".¹⁰ Himlen är hemlandet. Kyrkan, gudsfolket på vandring, är i det fördolda – och ofullbordat – resultatet av Kristusnärvaron i världen. En gång skall Jesus Kristus, Kyrkans Herre, överlämna sitt folk¹¹ till Fadern, då *allt* skall bli synligt och uppenbart.

2. Kyrkan är Kristi kropp

Att Kyrkan är Kristi kropp beskriver en verklighet. Det är inte en bild eller en symbol.

Kyrkan och Kristus är ett, en enhet. Det kan beskrivas så att Kristus är huvudet i den kropp där vi är medlemmar,¹² liknas vid enheten mellan man och hustru, "de två är ett", som i Ef 5:31-32,¹³ eller att Kristus är den sanna vinstocken och vi grenarna, som i Joh 15: 1–8.¹⁴

Kyrkan hör också, med nödvändighet, ihop med Kristi kropp i nattvardens sakrament; "vi är en enda kropp, ty alla får vi del av ett och samma bröd".¹⁵ I högmässan blir församlingen till. Kyrkan konstitueras. Kyrkan är ingen församling om hon inte samlas. Utan det gemensamma firandet av nattvardens sakrament finns inte Kyrkan/församlingen.

³ 1 Mos 12:1-2

⁴ Hes. 37:27

⁵ Guds *ekklesia* eller *qahal*

⁶ 1 Petr 2:9

⁷ 1 Kor 12:13, jämför Gal 3:27 och Rom 6:3-5

⁸ 1878 års katekesutveckling, p 1

⁹ Gemenskapen är, noga taget, primär. De enskilda skapar inte gemenskapen Kyrkan utan infogas, inlemmas, i den.

¹⁰ Hebr 13:14

¹¹ *Populus Christi*

¹² Kol 1:18

¹³ Kyrkan kan därför kallas "Kristi brud", som till exempel i psalm nr 104 i 1986 års psalmbok, "Gläd dig, du Kristi brud".

¹⁴ Andra bibliska beskrivningar och bilder för Kyrkan är "andligt husbygge" (1 Petr 2:5), "Guds fårahjord" (Ps 95:7, Luk 12:32), "den levande Gudens tempel" (2 Kor 6:16), "Guds hushåll" (1 Tim 3:15), "Jesu vänner" (Joh 15:14).

¹⁵ 1 Kor 10:17

Jesus Kristus är Kyrkans herre. Det framgår också av namnet "kyrka", som kommer från det grekiska ordet *kyrkiakon*, "tillhörigt Herren" eller *kyrkiakè*, "det eller den som tillhör Herren".

3. Kyrkan är sakramental

Kyrkan är både ett andligt mysterium, en "hemlighet", och samtidigt en synlig och konkret gemenskap av levande människor. Till denna gemenskap knyter Gud sin särskilda närvaro,¹⁶ och i denna gemenskap handlar Gud. Gud handlar "sakramentalt": han använder konkreta, synliga medel för att förmedla och ge evigt liv, syndernas förlåtelse, himmelsk salighet, frid, läkedom och till att upplysa, helga, förnya och bevara.

Denna sakramental syn är den kristna trons syn på hela tillvaron. Kyrkans liv och den enskilde kristnes liv är sakramentalt – och kan beskrivas som en "skola", en livslång övning i att på alla sätt dela livet med den Gud som handlar sakramentalt.

Gud valde inkarnationens väg, blev människa, för att frälsa världen. Jesus Kristus är "ursakramentet". Hans kropp, Kyrkan, är "grundsakramentet". Gud handlar "sakramentalt" i sin Kyrka och ger dess medlemmar ett sakramentalt livsperspektiv.

4. Kyrkan är helig

Gud, Fadern, Sonen och Anden, är helig. Guds folk är av den Helige kallade att ta emot och formas av det heliga och att leva som heliga.¹⁷ Såväl den lokala gemenskapen som hela den universella gemenskapen av kristna är "de heligas samfund".¹⁸

Här i tiden är Kyrkan både den kämpande och stridande kyrkan (*ecclesia militans*) och den himmelska och triumferande kyrkan (*ecclesia triumphans*). Därför kännetecknas Kyrkan av hopp, hur besvärligt hon än må ha det här i tiden. Först i himlen är Kyrkan "färdig" och kampen slut.

5. Kyrkan är en enda, allmänlig/katolsk och apostolisk

Att Kyrkan är *en enda* är ett ontologiskt faktum, därför att Kyrkan är Kristi kropp; Kristus kan inte ha flera kroppar. Att Kyrkan är en enda och att Kyrkans Herre ber att "de alla ska vara ett"¹⁹ betyder att varje del i Kyrkan har en kallelse att verka för Kyrkans synliga enhet och att motverka all form av sekterism.

Att Kyrkan är *katolsk* (eller, med det svenska ordet, "allmänlig") betyder att Kyrkan är universell och densamma var hon än finns, att Kyrkan är sänd till hela mänskligheten, ytterst till allt skapat, och att Kyrkan är i djupaste mening densamma i alla tider.

Att Kyrkan är *apostolisk* handlar dels om hennes ursprung med "apostlarna och profeterna till grund och Kristus Jesus själv till hörnsten"²⁰, dels om hennes trohet mot Kristi apostlars tro, lära och ordningar, "den tro som en gång för alla har anförtrotts de heliga".²¹ Kyrkan står i en "lärosuccession", ett obrutet samband med den bibliska och apostoliska trons lära och ordningar, förankrad i "ämbetssuccessionen", den obrutna vigningskedjan mellan Jesu apostlar och vår tids biskopar.

Genom denna ordning verkar Gud sakramentalt förvandlande och förnyande i sin skapelse och mänsklighet.

6. Den kristna Kyrkan som församling, stift och universell kristenhet

Kyrkan kan ta sig olika konkreta former. Det finns exempelvis nationalkyrkor, statskyrkor och frikyrkosamfund. Men i egentlig och teologisk mening är Kyrkan en enda som tar synlig gestalt som lokala församlingar och stift i en världsvid, allmänlig (katolsk) eller universell kyrka:

¹⁶ Jämför 1 Kung 8:27 och 9:3, Joh 2:19-23.

¹⁷ 1 Petr 2:9, 1 Petr 1:15-16

¹⁸ Den apostoliska trosbekännelsen

¹⁹ Joh 17:21

²⁰ Ef 2:20

²¹ Judas brev, v 3

- * *Församlingen*, den lokala gudstjänstfirande gemenskapen²²
- * *Stiftet*, den regionala gemenskapen av de församlingar som är relaterade till samma biskop
- * *Den världsvida Kyrkan/kristenheten* över hela jorden och genom alla tider.

Den nationella kyrkoformen Svenska kyrkan kan tolkas som den allmänliga (katolska) kristna Kyrkan i Sverige. I sak är den emellertid en administrativ hjälpkonstruktion till landets församlingar och stift.

2. Biskopen

*"Så gjorde han några till apostlar, andra till profeter,
till förkunnare eller till herdar och lärare."*

Efesierbrevet 4:11

1. Kyrkans ämbete

I Kyrkan har det alltid funnits personer med särskilt ansvar, därtill vigda med bön och handpåläggning till Kyrkans ämbete.²³ Ämbetsbärarnas främsta ansvar är att samla och uppbygga Kristi kropp genom förkunnelse av och undervisning i Guds ord, genom förvaltande av sakramenten och genom att leda församlingens liv i gudstjänst, mission och omsorg om nästan.²⁴ Ämbetsbäraren företräder Kyrkan²⁵ och är samtidigt representant för Kristus.²⁶ Ämbetet är konstitutivt för Kyrkans liv och vittnesbörd.²⁷

Kyrkans ämbete är ett enda, men treledat med biskopar, präster och diakoner.²⁸

Biskopsämbetet har sitt ursprung i Jesu utväljande och sändning av de tolv apostlarna och står i kontinuitet härmed. Biskopsämbetet är därmed ett tecken på Kyrkans grundläggande avhängighet av Jesus Kristus och på Kyrkans apostolicitet liksom på Kyrkans enhet och tidlöshet.²⁹

Biskopen är sänd av herden Jesus att vara hans Kyrkas herde i sitt stift.³⁰

Biskopsämbetet är en gåva från Gud³¹ och vigningen kan betraktas som ett sakrament.³²

2. Biskopen har det pastorala ansvaret i sitt stift

Biskopen

- förkunnar Ordet
- presiderar vid sakramentsförvaltningen
- övervakar ordningen som representativa pastorala ämbetsbärare med ansvar för uppsikt, tillsyn, kontinuitet och enhet i Kyrkan
- har pastoral tillsyn över sitt stift

²² I varje levande församling finns de trogna, de som regelbundet och trofast firar gudstjänst, ber, brukar Ordet och sakramenten och sköter sin själavård. Där finns vidare de positivt inställda, de som deltar bara till del i församlingens böneliv, men ändå finns med. De supporterar, vill väl och gör både praktisk och andlig nytta. Vidare finns det i församlingen en medveten relation till alla andra, främst till de döpta och "kyrkotillhöriga", men också till ateister, asatroende, muslimer, anhängare till allmänreligionen och alla andra. Församlingen ber, firar gudstjänst, lever i och använder sakramenten för allas räkning/bästa. Grupperna förhåller sig koncentriskt till varandra med den gudstjänstfirande församlingen i centrum, som mänsklighetens kärna eller hjärta, och de andra omkring det. Gränserna mellan cirklarna är suddiga och luddiga – och ska så vara.

²³ Jämför Apg 6:3-6, Apg 20:17,28, 1 Tim 4:14.

²⁴ *Limadokumentet*, 1982, kapitlet om ämbetet, p 13

²⁵ *In persona ecclesiae*

²⁶ *In persona Christi*

²⁷ *Limadokumentet*, 1982, kapitlet om ämbetet, p 8

²⁸ Biskopsbrevet *Biskop, präst, diakon i Svenska kyrkan*, Biskopsmötet 1990

²⁹ Kyrkans ämbete är alltså inte framsprunget som en funktion av "de troendes allmänna prästadöme", utan har sitt ursprung i det särskilda uppdrag som Kristus överlämnade till sina apostlar.

³⁰ Kräkulan är en symbol för biskopens uppdrag att vara Kyrkans herde i sitt stift.

³¹ Jämför Rom 12:8, "att vara nitisk som ledare".

³² Mitran kan ses som en stiliserad eldslåga och då som bild för biskopsämbetet som en gåva av den helige Ande. Den kan också hänvisa till översteprästens dräkt i Jerusalems tempel och därmed uttrycka samhörigheten mellan Israels folk och Kristi kyrka; så i Sven-Erik Brodd och Gunnar Weman, *Liturgi i Svenska kyrkan*, Skellefteå: Artos 2020

- tjänar apostolicitet och enhet i kyrkans undervisning, gudstjänst och sakramental liv
- utövar ansvarigt ledarskap för kyrkans mission och uppgiften att vittna om evangeliet
- kan upprätta "missionsstationer" och skapa nya gudstjänstfirande församlingar
- förbinder den kristna gemenskapen i sitt eget område med den vidare Kyrkan och den universella Kyrkan
- är, i gemenskap med präster och diakoner och de gudstjänstfirande församlingarna, ansvarig för den rätta förmedlingen av ämbetsmässig auktoritet i Kyrkan³³
- representerar Kyrkan och hävdar den kristna kyrkans ståndpunkter, också i det offentliga, även om det innebär ett martyrium.

3. Biskopen utövar tillsyn

Ordet "biskop" kommer av det bibliska ordet *épiskopéo*, som betyder att "vaka (över), se till, föra uppsikt över." Biskopen är en "väktare på Sions murar".³⁴

Uppgiften att ha tillsyn över sitt stift ligger i centrum i biskopens ämbetsförvaltning.

Biskopen utövar tillsyn genom:

- biskopsvisitationer, där biskopen personligen visiterar stiftets församlingar och då särskilt möter och samtalar med den gudstjänstfirande församlingen, prästerna, diakonerna, kyrkoarbetarna och församlingens förtroendevalda. Biskopen har uppgiften att både trösta och lära, förmana och varna. Stiftet bör inte vara större än att biskopen har möjlighet att ofta visitera varje lokal församling
- andra församlingsbesök, föranledd av särskild anledning, såsom kyrkoherdeinstallation, invigning av kyrkorum eller något jubileum, eller av något särskilt glädjande skäl, såsom en våg av väckelse i en församling, eller något särskilt oroande skäl, såsom en konflikt inom församlingen eller en prästs olämpliga uppträdande
- "biskopsbrev", avsedda att läsas av och inför Guds folk antingen i hela stiftet eller i en särskild församling
- "biskopsbrev" till präster och diakoner
- sina "budbärare" kontraktsprostarna som biskopen kan sända till "prostvisitation" eller andra församlingsbesök
- sina präster och diakoner.³⁵

4. Biskopen och förkunnelse/undervisningen

Biskopen innehar kyrkans läroämbete och är ytterst ansvarig för förkunnelsen och kyrkans undervisning i sitt stift. Det handlar om ett samspel mellan förkunnelsen i gudstjänsten, undervisningen i studie- och samtalsgrupper och i såväl prästerlig som annan själavård.

Utöver Bibeln och kyrkans lärodokument som grund för förkunnelsen och undervisningen har biskopen ett pastoralt ansvar att ge den kristna trons svar på vår tids aktuella frågor.

5. Biskopens liturgiska funktion

Biskopen har det yttersta ansvaret för sakramentsförvaltningen i sitt stift. Biskopen har uppgiften att ha omsorg om gudstjänsternas form och firande i stiftets församlingar, att bedriva tillsyn över församlingarnas gudstjänstliv och att, vid behov, gripa in och korrigera.

Biskopen firar mässa tillsammans med sina präster och diakoner så ofta tillfälle ges. Vid visitationer och andra biskopliga besök i stiftets församlingar celebrerar och predikar biskopen. Vid prästmöten och gärna vid en mässa på skärtorsdagen koncelebrerar närvarande stiftets präster.

6. Biskopsämbetet är ett enhetens ämbete

Biskopsämbetet är ett "enhetens tecken".³⁶

³³ *Limadokumentet*, 1982, kapitlet om ämbetet, p 29

³⁴ Psalm vid biskopsvigning, 1937 års psalmbok nr 226

³⁵ Se vidare nedan under "8. Biskopen och stiftets präster och diakoner".

³⁶ *Sacramentum unitatis*

Biskopen representerar den universella Kyrkan i det lokala sammanhanget och det lokala i den universella Kyrkan och är därmed i sin person ett tecken på den universella Kyrkans enhet. Biskopen har uppgiften att i hela sin ämbetsutövning förverkliga och synliggöra detta tecken.

Biskopen är i sin person ett tecken också på enheten i stiftet och har därför uppgiften att hålla ihop såväl stiftets församlingar som dess präster och diakoner, samordna, ta vara på mångfalden och måna om enheten, i en omsorg om hela gemenskapens liv.

7. Biskopen och andra biskopar

Biskopen är insatt i den världsvida Kyrkans biskopskollegium. Biskopsämbetet är till sitt väsen kollegialt.

Till Kyrkans ordningar hör att biskopar möts till (ekumeniska) koncilier för att under Andens ledning ta ställning till gemensamma angelägenheter, inte minst lärofrågor.

Biskoparna i Svenska kyrkan utgör ett provinsialt biskopskollegium, "det svenska biskopsmötet". Det samlas regelbundet till samtal och överläggningar under ledning av Svenska kyrkans ärkebiskop som dess *primus inter pares*, "den främste bland likar". Biskopsmötet är dock inte överordnat de enskilda biskoparna, utan varje biskop är ensamt ansvarig och i den meningen suverän i sitt stift.

Vid biskopsvigning deltar minst tre biskopar med bön och handpåläggning. Ett skäl är att så markera biskopsämbetets kollegialitet. När andra kyrkors biskopar deltar i vigningen markeras kollegialiteten ytterligare.

Särskild vikt läggs vid kollegialiteten med biskoparna i de kyrkor med vilka Svenska kyrkan har full gemenskap.³⁷

8. Biskopen och stiftets präster och diakoner

Kring biskopen finns stiftets präster och diakoner. Beroendet är ömsesidigt. Biskopens ansvar att förkunna Ordet, förvalta sakramenten och övervaka ordningen, att ansvara för uppsikt, tillsyn, kontinuitet och enhet i kyrkan, att tjäna apostolicitet och enhet i kyrkans undervisning, gudstjänst, sakramental liv och mission och att förbinda den kristna gemenskapen i sitt eget stift med den vidare kyrkan, utövas tillsammans med stiftets präster och diakoner.

Prästen har å andra sidan sitt pastorala ämbetsansvar inför sin biskop. Prästen kan inte vara präst utan att ha en biskop. Varje präst tillhör en biskops presbyterium.³⁸

På motsvarande sätt har diakonen sitt ämbetsansvar inför sin biskop. Diakonen kan inte vara diakon utan att ha en biskop. Varje diakon tillhör en biskops ämbetskollegium.

I gemenskap med präster och diakoner och hela den gudstjänstfirande församlingen är biskopen ansvarig för den rätta förmedlingen av ämbetsmässig auktoritet i kyrkan.³⁹

Den personliga relationen mellan biskopen, prästerna och diakonerna har konstitutiv och avgörande betydelse för stiftet, biskopen, församlingarna, prästerna och diakonerna.

9. Biskopen viger präster och diakoner

Biskopen prövar kallelse och lämplighet hos präst- och diakonkandidater och viger nya präster och diakoner. Vigning sker efter slutlig prövning i konsistoriet men på biskopens eget självständiga ansvar med bön och handpåläggning, om möjligt i stiftets domkyrka.

10. Biskopen som person

Biskopsämbetet är personligt.⁴⁰ I vigningen sätts ett sigill, en outplånlig prägling, i biskopens innersta väsen.⁴¹ Kyrkans herre tar biskopens hela person i sin tjänst. Den högste herden Jesus låter sig vara närvarande och gör sig synlig i herden biskopen.⁴²

³⁷ Framför allt kyrkorna bakom Borgå-dokumentet 1992, Church of England, Church of Ireland, Church of Wales, Danska kyrkan, Estniska evangelisk-lutherska kyrkan, Islands kyrka, den evangelisk-lutherska kyrkan i Litauen och Norska kyrkan

³⁸ Biskopen är "prästernas präst", "pastor pastorum".

³⁹ *Limadokumentet*, 1982, kapitlet om ämbetet, p 29

⁴⁰ Detta personliga drag gör att biskopsämbetet är ett ämbete, inte ett uppdrag eller en tjänst.

Biskopens personliga gåvor, egenskaper och kvaliteter är därför viktiga, och kyrkan ställer högre krav på personlig kristen mognad och moral på biskopen än på andra kristna. Biskopen bör vara en i grunden helgad person och, som herde, ett personligt föredöme både i lära och i livsföring.⁴³

Den egna bönen och själavården liksom gemenskapen i en församling och omsorgen om det egna familjelivet är av särskild vikt för biskopen.

Moraliska fel eller personliga brister påverkar inte giltigheten i biskopens ämbetshandlingar.

11. Biskopsval

Biskopsval förrättas av stiftets samtliga i tjänst varande präster och diakoner och lika många lekmän utsedda av stiftets församlingar.

12. Biskopsvigning

Biskopen vigs⁴⁴ med bön och handpåläggning av minst tre andra biskopar⁴⁵ i närvaro av människor från stiftets gudstjänstfirande församlingar och, om möjligt, i stiftets domkyrka. Biskopar eller andra representanter från andra delar av den världsvida kyrkan må inbjudas att delta också liturgiskt.

Biskopen kan, efter samstämmiga beslut i biskopsmötet och kyrkans ansvarsnämnd (eller motsvarande), entledigas från sin tjänst och, i nästa steg, fräntas rätten att utöva biskopsämbetet. Biskopen förblir ändå biskop livet ut.

13. Biskop för Svenska kyrkans kloster

De kloster med egen jurisdiktion som enligt sin regel står i Svenska kyrkans tradition bör stå under tillsyn av en av Svenska kyrkans i eller efter tjänst varande biskopar.

14. Biskops övriga uppgifter

Biskopen avskiljer och inviger kyrkorum, helgade åt församlingens gudstjänst.

Biskopen installerar kyrkoherdarna i deras tjänster.

Biskopen är ordförande i stiftets konsistorium (domkapitel) och stiftsråd.

Biskopen är ansvarig för de kommissioner och arbetsgrupper som stiftsrådet tillsätter.

3. Stiftet

"Var herdar för den hjord som Gud har anförtrott er och vaka över den."

Första Petrusbrevet 5:2

1. Stiftet är en gemenskap av människor

Den kristna Kyrkan tar synlig gestalt som 1. församling, 2. stift och 3. den världsvida Kyrkan.

Den lokala församlingen består av de döpta och troende människor som regelbundet firar högmässa tillsammans, "med församlingen tror och bekänner Jesus Kristus vara sin Frälsare och Saliggörare."⁴⁶

⁴¹ *Character indelebilis, "outplånligt särmärke"*

⁴² 1 Petr 5:2-4

⁴³ "Den som önskar bli församlingsledare eftersträvar ett viktigt arbete. Därför måste församlingsledaren vara höjd över allt klander, gift bara en gång, nykter, behärskad, anständig, gästfri och en god lärare. Han får inte missbruka vin och inte vara hårdhänt utan skall vara försynt och fridsam och fri från penningbegär. Han skall kunna styra sitt hus och få sina barn att underordna sig, allt i värdiga former. För hur skall någon som inte kan styra sitt eget hus kunna ta hand om Guds församling? Han får inte vara nyomvänd, så att han blir högmodig och faller under djävulens dom. Dessutom måste han ha gott rykte bland utomstående, så att han inte blir förhånad och går i djävulens fälla." 1 Tim 3:1-7

⁴⁴ Med ett annat ord: "ordineras"

⁴⁵ Minst tre andra biskopar som är insatta i den apostoliska ämbetsuccessionen

⁴⁶ 1878 års katekesutveckling, p 1. Mer om församlingen och dess liv och gudstjänst i *Pastoral för en församling i Svenska kyrkan*, Artos 2015.

Församlingen är ofta knuten till ett geografiskt område, men det som konstituerar församlingen är inte det geografiska området utan de människor som firar gudstjänst tillsammans.

Ämbetet är konstitutivt för församlingen. Den lokala församlingen är relaterad till en biskop. Varje präst och diakon tillhör en biskops ämbetskollegium. Prästen kan inte vara präst och diakonen inte diakon utan att ha en biskop. Samhörigheten mellan biskop och församling är ömsesidig.⁴⁷

Stiftet är gemenskapen av de församlingar som har samma biskop. Stiftet är gemenskapen av människorna i stiftets församlingar. Stiftet består alltså av levande människor. Stiftet är inte ett geografiskt område, inte heller en organisation eller en verksamhet.⁴⁸

Den personliga relationen mellan biskopen och de lokala församlingarna är livsnerven i ett stift. Den utövas och förverkligas dels direkt, framför allt genom biskopens visitationer, dels indirekt genom prästerna och diakonerna. Den har konstitutiv och avgörande betydelse för stiftet, biskopen, församlingarna, prästerna och diakonerna.

Till biskopens ansvar hör att hålla ihop såväl stiftets församlingar som dess präster och diakoner, samordna, ta vara på mångfalden och måna om enheten, allt i omsorg om hela gemenskapens liv.

2. Ett stifts storlek

Stiftet ska inte vara större än att biskopen kan känna varje präst och diakon personligen och känna till varje församling tillräckligt väl för att personligen kunna dela dess glädjeämnen och bekymmer.

I stora stift kan biskopen använda kontraktsprostar som sina ställföreträdare. Som biskopens ställföreträdare utses kontraktsprostarna av biskopen, efter hörande av kontraktets samtliga i tjänst varande präster och diakoner. Det ömsesidiga förtroendet är viktigt.

3. Prästernas och diakonernas anställning

Stiftsorganisationen har, utifrån den ovan angivna samhörigheten med biskopen, ett ställföreträdande arbetsgivaransvar för prästerna och diakonerna i stiftet. Som hjälporgan till både stift och församling finns en, för den innevarande tidens lagar, regler och förordningar anpassad, arbetsgivarorganisation. Denna strävar efter att inom de givna ramarna låta den allmänliga kyrkans syn på det kyrkliga ämbetet och dess utövande prägla prästernas och diakonernas anställningsvillkor.

Prästerna och diakonerna tillsätts av konsistoriet i samråd med de lokala församlingarna.

4. Domkapitlet/Konsistoriet

Den kristna Kyrkan, liksom biskopen, har bredvid rikets lagar en egen jurisdiktion.⁴⁹ Konsistoriet är den kyrkorättsliga institutionen för stiftet.

Konsistoriet handhar antagning av präst- och diakonkandidater, behörighetsfrågor gällande präster och diakoner samt, i samråd med församlingarna, tillsättning av präster och diakoner. Biskopen och konsistoriet ansvarar för tillsynen av hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vigningslöften.

Konsistoriets beslut kan överklagas till en överklagandenämnd.

Biskopen är ordförande i konsistoriet. Ledamot avger konsistorieförsäkran, som innefattar trohet mot Kyrkans lära.

5. Kommissioner och arbetsgrupper

Till stöd för biskopen och stiftet finns kommissioner och arbetsgrupper, till exempel följande:

1. Tro och kyrkoordning ("Faith and Order")

Kommissionen har uppgiften:

⁴⁷ "Å ena sidan behöver församlingen ordinerade ämbetsbärare. --- Å andra sidan har det ordinerade ämbetet ingen från gemenskapen åtskild existens". *Limadokumentet*, 1982, kapitlet om ämbetet, p 12

⁴⁸ Till stiftet kan knytas hjälporganisationer, till exempel ett stiftskansli. Men de är inte "stiftet".

⁴⁹ *Potestas iurisdictionis*

- att kontinuerligt följa den teologiska utvecklingen och debatten i den världsvida kyrkan
- att stimulera det teologiska samtalet och fördjupa de teologiska insikterna i stiftet
- att driva utbildning och fortbildning i stiftets församlingar och för stiftets präster och diakoner
- att anta de teologiska utmaningar som samtiden och samhället ställer och samtidigt hålla fast vid den tro som en gång för alla är given, vid Bibeln, de gammalkyrkliga trosbekännelserna, den augsburgska bekännelsen av år 1530 och Uppsala mötes beslut 1593.

2. Liv och uppdrag ("Life and Work")

Kommissionen har uppgiften:

- att kontinuerligt följa den samhälleliga, kulturella och politiska utvecklingen och debatten, såväl i samhället och världen i stort som i stiftets lokala sammanhang
- att aktivt arbeta med de moraliska, sociala, politiska, kulturella frågor som samtiden ställer eller arbetar med
- att bevaka stiftets ansvar att offentligt ta ställning i moraliska, sociala, politiska, kulturella frågor
- att vara biskopens "öra mot världen".

3. Lärande ("Education and Renewal")

Arbetsgruppen har uppgiften:

- att i samarbete med biskopen, de övriga kommissionerna och arbetsgrupperna samt stiftets församlingar förse församlingarna med material för bibelstudier, studiegrupper, samtal i samband med dop, vigsel och begravning, för konfirmandundervisning, hemgrupper, bordssamtal och liknande
- att ansvara för en kontinuerligt uppdaterad stiftets bönbok.

4. Ekumenisk kommission

Den ekumeniska kommissionen har uppgiften:

- att upprätthålla relationen mellan stiftet och den världsvida kyrkan, så att stiftet lever och verkar inom ramen för hela Kyrkans liv och uppdrag
- att hålla stiftet informerat och uppdaterat om vad som händer i den världsvida kyrkan, till exempel andliga och kyrkliga förnyelserörelser, vår tids martyrer och kyrkoförföljelser, pågående mellankyrkliga samtal och ekumeniska rörelser
- att stödja och uppmuntra samarbeten och vänrelationer mellan stiftets församlingar och församlingar i andra delar av kristenheten, såväl lokalt som globalt.

5. Liturgisk kommission

Kommissionen har uppgiften:

- att följa den liturgiska utvecklingen i stort, internationellt och ekumeniskt
- att vara uppmärksam på det liturgiska skeendet i stiftets församlingar och med biskopen såväl uppmuntra och stödja som varna och stävja
- att bistå biskopen och stiftets präster med råd och anvisningar för liturgiins firande och sakramentens förvaltande i stiftets församlingar
- att stimulera det liturgiska samarbetet i stiftets prästerskap och församlingar.

6. Arbetsgruppen för antagande av blivande diakoner och präster

Arbetsgruppen har uppgiften:

- att bistå biskopen och konsistoriet att ta emot, pröva och anta dem som kallas till diakoner och präster.

7. Kyrkoantikvarisk arbetsgrupp

Arbetsgruppen har uppgiften:

- att stödja församlingarna att, i samråd med samhällets antikvariska myndigheter, vårda det kyrkliga arvet i form av kyrkorum och historiska inventarier till såväl församlingarnas som samhällets bästa

- att stödja församlingarna att så långt möjligt låta kyrkorummen stå öppna och de historiskt värdefulla inventarierna vara tillgängliga.

8. Arbetsgruppen för möten

Arbetsgruppen har uppgiften:

- att ordna för stiftets församlingar gemensamma möten för uppbyggelse, lärande och gemenskap
- att samordna resor för församlingar, präster, diakoner och stiftets kommissioner och arbetsgrupper.

9. Tillfälliga arbetsgrupper

Stiftsstyrelsen kan för kortare eller längre tid inrätta tillfälliga arbetsgrupper.

Sådana arbetsgrupper kan till exempel vara:

- Arbetsgrupp för stöd och samordning av församlingarnas ungdomsgrupper
- Arbetsgrupp för stöd och samordning av församlingarnas körer
- Arbetsgrupp för stöd och samordning av församlingarnas åtgärder för särskilt utsatta grupper
- Arbetsgrupp för stöd och samordning i särskilda kristider, till exempel vid krigsutbrott eller miljökatastrofer.

10. Kommissionernas och arbetsgruppernas sammansättning

Biskopen är ordförande i samtliga kommissioner och arbetsgrupper, men utser en av ledamöterna att vara "vice ordförande", "biskopsvikarie" eller "biskopsadjunkt" med uppgiften att leda det praktiska arbetet.

I kommissionen för Tro och kyrkoordning ska denne vara disputerad eller på annat sätt särskilt lämpad och prästvigd.

I kommissionen för Liv och verk ska denne vara diakonvigd.

I den liturgiska kommissionen ska denne vara prästvigd. I kommissionen ska ingå minst en av stiftets kyrkomusiker och en med särskilda kunskaper vad gäller kyrkans paramenta.

I den kyrkoantikvariska arbetsgruppen bör minst en av ledamöterna vara disputerad historiker eller utbildad antikvarie.

6. Stiftssynod

Stiftssynodens ledamöter utses av stiftets församlingar, om möjligt så att varje församling har minst en ledamot.

Stiftssynoden utser ledamöterna i stiftsrådet, utöver biskopen.

Stiftssynoden bär ansvaret för stiftets gemensamma ekonomi, inklusive dess prästlönetillgångar.

7. Stiftsråd

Stiftsrådet är stiftssynodens verkställande organ.

Biskopen är stiftsrådets ordförande.

Övriga ledamöter utses av stiftssynoden.

Stiftsrådet beslutar om stiftskansliet och dess verksamhet.

Stiftsrådet kan inrätta tillfälliga arbetsgrupper enligt ovan.

Stiftsrådet utser ledamöterna i kommissionerna och arbetsgrupper, medan biskopen utser kommissionernas och arbetsgruppernas vice ordförande.

8. Stiftskansli

Stiftskansliet är biskopens kansli.

Stiftskansliet är den administrativa stödfunktionen för konsistoriet, kommissionerna, arbetsgrupperna, stiftssynoden och stiftsrådet.

4. Svenska kyrkans stiftsgemensamma angelägenheter

"Apostlarna och de äldste kom då samman för att utreda frågan."

Apostlagärningarna 15:6

1. Svenska kyrkans biskopsmöte

"Svenska kyrkans biskopsmöte" är kollegiet av de i tjänst varande biskoparna i den historiska "Svenska kyrkan" med säten i Sverige.

2. Svenska kyrkans generalsynod

Stiften i Svenska kyrkan har ett gemensamt beslutande organ, där en för stiftens gemensam kyrkoordning fastställs.